

*BIJLAGE I. RAPPORT VAN DE WERKGROEP AD HOC STUDIE- EN DOCUMENTATIE-
CENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN*

RIJKSUNIVERSITEIT TE GRONINGEN

Rapport van de Werkgroep ad hoc Studie- en Dokumentatiecentrum
Nederlandse Politieke Partijen

0.1. Inhoud

1. Opdracht van de werkgroep
2. Werkwijze van de werkgroep
3. De verhouding van dokumentatie en onderzoek
betreffende de Nederlandse politieke partijen
4. De bestuurlijk-organisatorische opzet van
dokumentatie en onderzoek betreffende de
Nederlandse politieke partijen
5. Het Dokumentatie-Instituut Nederlandse
Politieke Partijen
 - 5.1. Het belang van de dokumentatie
 - 5.2. Aan de dokumentatie te stellen eisen
 - 5.3. De leiding van het Dokumentatie-Instituut
 - 5.4. De personeelsbezetting van het Dokumentatie-
Instituut
6. De Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen
7. Konklusies en aanbevelingen

1. Opdracht van de Werkgroep

Op 31 augustus 1976 besloot het College van Bestuur een werkgroep in te stellen die tot taak kreeg te adviseren over de wenselijkheid van institutionalisering van het Studie- en Dokumentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen. In dit Centrum, dat nu ruim drie jaar bestaat, vindt onderzoek plaats dat en wordt dokumentatie verricht die betrekking hebben op na-oorlogse ontwikkelingen in de Nederlandse politieke partijen.

Het op gang komen van deze activiteiten is in belangrijke mate mogelijk gemaakt door de financiële steun van de Nederlandse Organisatie van Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek. Ook voor 1977 geniet het Centrum een bijdrage van Z.W.O. Thans is de vraag aan de orde of de bekostiging van de activiteiten van het Centrum niet door de Universiteit dient te worden overgenomen teneinde aldus de eventueel gewenste continuïteit te waarborgen, waarna Z.W.O. zich weer op de gebruikelijke wijze zal beperken tot het verlenen van aanvullende steun voor afzonderlijke onderzoekprojecten.

Het College van Bestuur is voornemens definitieve besluitvorming aangaande een mogelijke institutionalisering van het Centrum te doen plaatsvinden in 1977. In eerste aanleg zal het rapport van deze werkgroep moeten dienen als grondslag voor die besluitvorming. Op grond van deze termijnstelling is de werkgroep opgedragen haar advies vóór 1 februari 1977 uit te brengen.

Uitvoeriger zijn de aanleiding tot de instelling van de werkgroep en de omschrijving van haar taak weergegeven in het instellingsbesluit dat als bijlage A bij dit rapport is gevoegd. In dit instellingsbesluit is onder punt 3 de samenstelling van de werkgroep weergegeven.

2. Werkwijze van de werkgroep

De werkgroep is in de periode oktober 1976 - januari 1977 vier maal in vergadering bijeen geweest.

De werkgroep is uitgegaan van een bestudering van de volgende drie vragen:

1. Waarop dient de dokumentatie zich, mede gelet op wat er op dit gebied in het Centrum is opgebouwd, in de toekomst te richten; welke afgrenzing naar tijdvak en naar aard dient te worden gehanteerd bij de keuze van het te verzamelen en te dokumenteren materiaal?
2. Welke relatie moet worden beoogd tussen de zojuist genoemde dokumentatie en het onderzoek, waarbij bij dit onderzoek gedacht kan worden aan onderzoek binnen de universiteit en daarbuiten; welk onderzoek heeft men voor ogen bij het verzamelen en dokumenteren?
3. Hoe moet, mede in het licht van de beantwoording van de voorgaande vragen, de bestuurlijk-organisatorische verhouding worden gezien tussen de dokumentatie en het onderzoek?

De werkgroep heeft deze vragen in eerste instantie voorgelegd aan Prof. Dr. I. Lipschits, die leiding geeft aan het huidige Studie- en Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen. Naar aanleiding van diens reactie, en voorts in belangrijke mate steunend op het Jaarboek 1975 van het Centrum en een nota over de "Toekomst van het Studie- en Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen" d.d. 10 mei 1976 van Prof. Lipschits, heeft de werkgroep zich een beeld gevormd van een mogelijke opzet en organisatie van enerzijds dokumentatie en anderzijds onderzoek met betrekking tot de Nederlandse politieke partijen.

Vervolgens heeft de werkgroep de Coördinatie Commissie voor de Bestudering van de Parlementaire Geschiedenis van Nederland geraadpleegd, teneinde rekening te kunnen houden met de van belang zijnde landelijke taakverdelings- en samenwerkingsaspecten. In onderdeel b van haar taak (zie punt 2 van bijlage A) was de werkgroep immers uitdrukkelijk opgedragen met deze aspecten rekening te houden. Daarnaast heeft de werkgroep de voorzitters van de beide kamers der Staten-Generaal gevraagd naar hun oordeel over de belangstelling die er vanuit de politieke wereld bestaat voor onderzoek en dokumentatie op het gebied van de Nederlandse politieke partijen, en naar de consequenties die daaruit naar hun oordeel kunnen voortvloeien met betrekking tot op dit gebied door de universiteit te ontplooiën activiteiten. Bij deze raadpleging is uitdrukkelijk overwogen dat de landelijke taakverdelings- en samenwerkingsaspecten niet gelijk behoeven te zijn voor enerzijds het wetenschappelijk onderzoek en anderzijds de dokumentatie. Als bijlage B is de briefwisseling met de Coördinatie Commissie bij dit rapport gevoegd. Bijlage C bevat de briefwisseling met de voorzitters van de Kamers der Staten-Generaal.

Langs de genoemde weg heeft de werkgroep zich een oordeel gevormd omtrent de wijze waarop enerzijds de dokumentatie en anderzijds het onderzoek betreffende de Nederlandse politieke partijen in de Universiteit dienen te worden ingepast. Voor wat de programmering van het toekomstige onderzoek betreft heeft de werkgroep zich onthouden van een oordeel. Zij heeft overwogen dat dit een aangelegenheid is die in de eerste plaats ter beoordeling is van de fakulteiten die dit aangaat.

Voor wat de dokumentatie betreft heeft de werkgroep nagegaan waarop daarbij de aandacht gericht zou moeten zijn, en heeft zij tenslotte aangegeven welke voorzieningen daarvoor nodig zijn. Bij dit laatste is bijzonder waardevol geweest de informatie die de werkgroep heeft ontvangen van Prof. Dr. I. Lipschits.

Overeenkomstig hetgeen te dien aanzien in het instellingsbesluit van de werkgroep is bepaald, heeft de werkgroep haar rapport vastgesteld in vergaderingen waarbij Prof. Lipschits niet aanwezig was. Wel hebben de voorzitter en de sekretaris van de werkgroep een tweetal besprekingen met Prof. Lipschits gevoerd ter voorbereiding van het eindadvies van de werkgroep.

3. De verhouding van dokumentatie en onderzoek betreffende de Nederlandse politieke partijen

Dokumentatie en onderzoek op het gebied van de na-oorlogse ontwikkelingen in de Nederlandse politieke partijen dienen in beginsel in hun onderlinge samenhang te worden gezien. De dokumentatie dient immers materiaal te verschaffen, dan wel de weg naar zulk materiaal te geven, dat van belang is voor het onderzoek. In die zin verleent de dokumentatie diensten aan het onderzoek die niet gemist kunnen worden.

Deze onderlinge samenhang tussen onderzoek en dokumentatie zal in het algemeen leiden tot een innige vervlechting. De onderzoeker legt voor zichzelf allerlei gegevens vast over door hem bestudeerd materiaal (bronnen, publikaties e.d.), welke gegevens hij nodig heeft voor zijn onderzoek.

In bepaalde gevallen is het evenwel mogelijk dat de dokumentatie een zekere zelfstandigheid krijgt t.o.v. het in aansluiting daarop verrichte onderzoek. Daarmee wordt niet, en kan ook niet worden, gezegd dat de dokumentatie niet meer bedoeld is als dienstverlenend t.o.v. het onderzoek. Het betekent wel dat de dienstverlenende functie van de dokumentatie zich niet (meer) uitput in de betekenis die zij heeft voor het op dat ogenblik en ter plaatse uitgevoerde onderzoek. De dokumentatie ontleent haar belang dan niet meer geheel aan het in feite en ter plaatse verrichte onderzoek; er dient dan ook gelet te worden op de dienstverlenende functie in verhouding tot elders uitgevoerd onderzoek en tot mogelijk in de toekomst nog te verrichten onderzoek.

In het geval dat er sprake is van een zekere onderlinge zelfstandigheid van dokumentatie en onderzoek dienen aan de dokumentatie ook andere eisen te worden gesteld. Is de dokumentatie alleen bedoeld voor een bepaald onderzoek, dan geldt de eis dat ze voor dat onderzoek bruikbaar en volledig moet zijn. Is de dokumentatie ook bedoeld voor elders uitgevoerd onderzoek, en voor onderzoek dat wellicht in de toekomst ter hand zal worden genomen, dan dienen veel stringentere eisen te worden gesteld aan de volledigheid en bruikbaarheid van het systeem, terwijl dan bovendien de eis gaat gelden dat het systeem algemeen toegankelijk is.

De werkgroep heeft vastgesteld dat het Studie- en Dokumentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (SDNPP), voor wat de verhouding van dokumentatie en onderzoek betreft, een ontwikkeling heeft doorgemaakt zoals hiervoor in algemene termen is geschetst. Aanvankelijk was er sprake van een innige vervlechting van onderzoek en dokumentatie, maar allengs heeft de dokumentatie een belang gekregen dat uitgaat boven de dienstverlenende functie ervan voor het feitelijk in het SDNPP uitgevoerde onderzoek. En het is de wens van het SDNPP zelf dat deze ontwikkeling wordt voortgezet in het geval besloten wordt tot institutionalisering van het SDNPP.

4. De bestuurlijk-organisatorische opzet van dokumentatie en onderzoek betreffende de Nederlandse politieke partijen

In het licht van de in 3 gegeven principiële beschouwing over de verhouding van onderzoek en dokumentatie komt de werkgroep tot de slotsom dat de activiteiten van het Studie- en Dokumentatiecentrum een blijvende plaats in de universiteit moeten krijgen. Maar daarvoor dient wel een andere bestuurlijk-organisatorische opzet te worden geschapen dan thans in het SDNPP is gerealiseerd. In de op te zetten organisatorische verhoudingen zal meer recht moeten worden gedaan aan de betrekkelijke zelfstandigheid van het onderzoek en de dokumentatie ten opzichte van elkaar. De werkgroep is daarom van oordeel dat de dokumentatie ondergebracht dient te worden in een algemene dienstverlenende eenheid op centraal universitair niveau, en dat het onderzoek ondergebracht dient te worden in een werkgroep ex art. 18 van de Wet Universitaire Bestuurs-hervorming 1970. De vraag naar de wenselijkheid van institutionalisering van het Studie en Dokumentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen wordt daarmee de vraag naar de wenselijkheid van oprichting van enerzijds een centraal universitair dokumentatie-instituut en anderzijds een "Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen" *). Het werkterrein van instituut en werkgroep NPP heeft dan betrekking op recente ontwikkelingen in de Nederlandse politieke partijen.

In de geschetste situatie heeft het dokumentatie-instituut geen eksklusieve relatie met de werkgroep NPP. De dienstverlening van het instituut is breder, en richt zich ook op elders in de universiteit en daarbuiten verricht onderzoek. Bovendien houdt het dokumentatie-instituut rekening met onderzoek dat in de toekomst zal worden ondernomen. De minder rechtstreekse binding van het instituut aan de werkgroep NPP maakt het mogelijk dat de dokumentatie onafhankelijker wordt van de meer of minder wisselende vraag naar diensten vanuit het onderzoeksveld, zodat meer rekening kan worden gehouden met de eisen van volledigheid en toegankelijkheid.

Voorts zal het in de geschetste verhoudingen gemakkelijker zijn rekening te houden met landelijke afspraken over taakverdeling en coördinatie op het gebied van de dokumentatie betreffende de Nederlandse politieke partijen. Juist bij dokumentatie dienen doublures te worden voorkomen. Er moet rekening worden gehouden met het feit dat elders reeds goed toegankelijke archieven bestaan. De gewenste taakverdeling op het gebied van de dokumentatie behoeft in het geheel niet samen te vallen met die op het gebied van het onderzoek.

*) Teneinde verwarring te voorkomen tussen deze werkgroep en de rapporterende werkgroep, zal de hier bedoelde werkgroep in het vervolg worden aangeduid met "Werkgroep NPP".

Voor een behoorlijk funktionerend dokumentatie-instituut zijn andere voorzieningen nodig dan voor een werkgroep die zich richt op onderzoek. Bij de werkgroep NPP gaat het primair om wetenschappelijk personeel. Op grond van de aard van de activiteiten en de derhalve te treffen voorzieningen past de werkgroep NPP geheel binnen de organisatiestructuur van de fakulteiten. Voor een dokumentatie-instituut zijn meer specifieke voorzieningen nodig. Er zal ongetwijfeld wetenschappelijk geschoold personeel in het instituut werkzaam moeten zijn, maar daarmee is niet alles gezegd. Bovendien mogen de te treffen voorzieningen niet te zeer afhangen van fluktuaties in het onderzoekprogramma. Een dokumentatie-instituut wordt pas waardevol indien het als permanent is opgezet. Derhalve moet ook in bestuurlijk opzicht het dokumentatie-instituut niet onder een (of meer) fakulteit(en) ressorteren. De inbreng van de fakulteiten in het beleid aangaande het instituut, daaronder vooral ook begrepen de besluitvorming ten aanzien van de middelentoedeling, dient op andere wijze geregeld te worden.

En tenslotte zal vanuit de geschetste situatie meer duidelijkheid jegens de Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek ontstaan. Het subsidiebeleid van deze organisatie is er in het algemeen op gericht te voorzien in de direkte kosten van tijdelijke onderzoekprojecten. Dokumentatie komt derhalve alleen voor een Z.W.O.-subsidie in aanmerking voor zover die geheel een onderdeel vormt van een onderzoekproject dat wordt gesteund. Binnen dat kader heeft Z.W.O. de activiteiten van het Studie- en Dokumentatiecentrum gesteund, en zij zal uiteraard in beginsel bereid zijn in de toekomst daarop aansluitende activiteiten binnen datzelfde kader te ondersteunen. Welnu, binnen dat kader past wel ondersteuning van onderzoekprojecten, niet echter het bijdragen in de bekostiging van een algemener gerichte ondersteunende activiteit met een blijvend karakter. Vanuit de werkgroep NPP kan dus wel een beroep worden gedaan op aanvullende steun vanuit de tweede geldstroom. Het dokumentatie-instituut zal evenwel geheel uit universitaire bron gefinancierd moeten worden *).

Het onderzoek van de werkgroep NPP betreffende de naoorlogse ontwikkelingen in de Nederlandse politieke partijen zal tot uitdrukking komen in een jaarlijks vast te stellen onderzoekprogramma. Dit onderzoekprogramma zal niet direkt behoeven samen te hangen met het onderzoek op het gebied van de kontemporaine geschiedenis. Het gaat daarbij immers niet uitsluitend om historisch onderzoek. De werkgroep NPP zal haar objekt daarnaast ook langs andere wegen moeten benaderen. Dit houdt in dat er in de werkgroep NPP een inbreng dient te zijn, niet alleen vanuit de kontemporaine geschiedenis, maar ook vanuit b.v. de politikologie, de sociologie etc. Als "moeder"-vakgroepen van deze werkgroep kunnen dus verschillende vakgroepen fungeren. Als betrokken fakulteiten zijn dan aan te merken die der Letteren, der Rechtsgeleerdheid en der Sociale Wetenschappen.

*) De werkgroep heeft niet de mogelijkheid onderzocht van medefinanciering door geïnteresseerde derden. Deze mogelijkheid heeft niet zonder meer te worden afgewezen.

5. Het Dokumentatie-Instituut Nederlandse Politieke Partijen

5.1. Het belang van de dokumentatie

In het voorgaande is betoogd dat de dokumentatie ondergebracht zou moeten worden in een centraal universitair instituut. Zo'n instituut kan, indien aan bepaalde voorwaarden is voldaan, een belangrijke bijdrage geven aan onderzoek en onderwijs. Er is reeds op gewezen dat onderzoek en onderwijs betreffende de Nederlandse politieke partijen in verscheidene disciplines plaatsvindt. Hier zij daaraan nog toegevoegd dat ook gedacht moet worden aan onderzoek waarbij de aandacht niet in de eerste plaats uitgaat naar de politieke partijen in Nederland, maar waarbij desondanks mede moet worden ingegaan op ontwikkelingen binnen die partijen. Omgekeerd heeft het onderzoek betreffende de Nederlandse politieke partijen grote betekenis voor in het algemeen het onderzoek op staatkundig gebied.

Hoewel politieke partijen in ons land geen deel uitmaken van de formele staatkundige organisatie moeten zij desondanks gerekend worden tot de voornaamste konstituerende bestanddelen daarvan. Zij dragen in belangrijke mate bij tot de publieke wilsvorming, spelen een belangrijke rol op het gebied van de beleidsvoorbereiding en oefenen een dikwijls overwegende invloed uit op de politieke koers van het overheidsbeleid. De verhouding tussen de voornaamste souvereiniteitsdragende instellingen (regering en parlement) wordt in overheersende, zo niet beslissende, mate bepaald door opvattingen en standpunten binnen politieke partijen.

Iedere wetenschap die zich bezighoudt met het functioneren en de ontwikkeling van het politieke bestel moet daarom in zeer ruime mate aandacht besteden aan het verschijnsel van de politieke partijen. Juist echter doordat de partijen geen deel uitmaken van de formele staatkundige organisatie, zijn zij moeilijk toegankelijk. Indien een politieke partij - zoals elders soms het geval is - zich zou hebben te richten naar publiekrechtelijke voorschriften dan zou zulks leiden tot een grotere toegankelijkheid dan thans in Nederland het geval is. Organisatie van de politieke partijen, activiteiten binnen politieke partijen zouden dan onderworpen zijn aan bepaalde minimumvoorschriften, waaronder bijvoorbeeld een plicht tot verslaggeving, waardoor ook voor buitenstaanders het beeld aan overzichtelijkheid zou winnen. Nu bij ons dergelijke voorschriften ontbreken, en bijvoorbeeld ook rechterlijke uitspraken omtrent bepaalde vraagstukken ontbreken, blijkt de politieke partij voor menige wetenschapper een verwarrende en rijkelijk ontoegankelijke materie.

Als basis voor wetenschappelijk onderzoek is derhalve een zorgvuldige dokumentatie een eerste vereiste. Daarbij kan aan zeer verschillende onderzoek-gebieden worden gedacht. Slechts bij wijze van voorbeeld volgen hieronder ter toelichting enkele van deze probleemgebieden.

- a. In toenemende mate doen politieke partijen voor de verkiezingen uitspraken inzake de koalitielvorming na de verkiezingen. In de gangbare parlementaire bronnen is van deze uitspraken over het algemeen niets of vrijwel niets terug te vinden. Toch zijn de uitspraken van beslissende betekenis voor een nader inzicht inzake de regeringsvorming, de parlementaire verhoudingen en de verhouding tussen regering en parlement. Alleen een zorgvuldige dokumentatie kan hier uitkomst brengen.
- b. Op het niveau van gemeenten en provincies doet zich nu en dar hetzelfde voor. Men denke in dit verband aan programkolleges en het door een partij geïntroduceerde recallrecht. Over deze problematiek ontstaat geen helderheid indien dokumentatie van partijpolitieke opvattingen hieromtrent ontbreekt.
- c. In de sfeer van het materiële beleid ziet men in toenemende mate het verschijnsel optreden dat niet de parlementaire fracties maar de partijpolitieke organen de beslissende standpunten bepalen. Men denke in dit verband aan onderwerpen als bedrijfsdemokratisering, inkomensnivellering en zedelijkheidswetgeving. Voor zover deze onderwerpen tot uitdrukking komen in formele wetgeving verschaffen de parlementaire bronnen (Handelingen) slechts een gedeeltelijk inzicht. Vaak verstrijkt er echter veel tijd voor het zover komt. Voor inzicht in de tussenperiode moet men te rade gaan bij de politieke partijen. Het is niet ongewoon dat er inzake bepaalde aangelegenheden een directe relatie bestaat tussen een politieke partij (als beleidsinitiator) en de regering. In zulke gevallen ontstaat er geen wetgeving in formele zin, en het parlement wordt dan als het ware overgeslagen. De beleidsontwikkeling door regering en politieke partij is dan voor wetenschappelijke onderzoek ontoegankelijk indien een systematische benadering van het verschijnsel politieke partij achterwege blijft.
- d. Door de ontwikkelingen op Europees niveau (men denke aan de voorgenomen rechtstreekse verkiezingen voor het Europese parlement) is aan dit alles nog een dimensie toegevoegd, een dimensie die uiteraard nog niet op zijn juiste waarde te schatten is, maar die stellig van grote betekenis zal zijn. Verhoudingen tussen en binnen Nederlandse politieke partijen zullen hun invloed hebben op het parlementaire gedrag van de Nederlandse afgevaardigden. Voor een juist inzicht in de ontwikkeling van het Europese parlement en de verhouding van dit orgaan ten opzichte van Raad en Commissie (die in de naaste toekomst aan grote verandering onderhevig kan zijn) is inzicht in het gedrag van de betrokken Nederlandse politieke partijen een *conditio sine qua non*.

5.2. Aan de dokumentatie te stellen eisen

Nadat in het voorgaande het belang is aangegeven dat in het algemeen gehecht moet worden aan dokumentatie op het gebied van de Nederlandse politieke partijen, moet nu de vraag worden gesteld welke activiteiten op dit gebied door het voorgestelde dokumentatie-instituut in onze universiteit ontplooid moeten en kunnen worden, en aan welke voorwaarden daarbij moet worden voldaan.

Naar het oordeel van de werkgroep is het vooral van belang dat het in te stellen dokumentatie-instituut aansluiting zoekt bij de activiteiten die op dit gebied zijn ontplooid binnen het Studie- en Dokumentatiecentrum. Daar is een stuk deskundigheid opgebouwd, en het daar opgezette dokumentatiesysteem wint aan waarde naar de mate waarin dit wordt voortgezet en uitgebouwd. Het is de werkgroep gebleken dat de opgebouwde dokumentatie in een behoefte voorziet en aan verwachtingen van de zijde van de onderzoekers beantwoordt.

De belangrijkste eisen die aan de dokumentatie behoren te worden gesteld hebben betrekking op de volledigheid van het systeem, en de toegankelijkheid ervan. De dokumentatie dient binnen het betrokken gebied alle relevante bronnen te omvatten. De wijze van dokumenteren dient zodanig te zijn dat de onderzoekers eenvoudig toegang krijgen tot al het materiaal dat voor hen van belang is.

De eis van volledigheid mag niet zodanig worden opgevat dat binnen het door het instituut bestreken terrein alle relevante publikaties en andere bronnen worden gedokumenteerd. Er moet rekening worden gehouden met de dokumentatie die binnen dat gebied elders wordt verricht. Voorkomen moet worden dat verdubbeling van werk optreedt in relatie tot de dokumentatie die elders is verricht en nog wordt verricht. Zelfs kan men zich afvragen of het zinvol is aan de bestaande instituten die op dit gebied reeds werkzaam zijn nog een instituut in Groningen toe te voegen, en of het niet de voorkeur zou verdienen de aan het voorgestelde dokumentatie-instituut toegedachte taken onder te brengen in de bestaande instituten (zie blz. 2 van de brief van de Coördinatiecommissie in bijlage B). De werkgroep heeft bij haar voorstel om toch een dokumentatie-instituut op te richten overwogen dat dit instituut in zoverre tot de bestaande is te rekenen dat het een voortzetting is van de dokumentatie in het Studie- en Dokumentatiecentrum, en dat het blijkens de brief van de Coördinatiecommissie als zodanig in een lacune voorziet (zie blz. 1 van deze brief). Het dokumentatie-instituut dient dan wel in gedurig overleg met verwante instellingen en met de onderzoekers tot een goede taakverdeling en -afstemming te komen. Bij de afbakening van het werkterrein van het dokumentatie-instituut dient dan uitgegaan te worden van de dokumentatie die nu in het Studie- en Dokumentatiecentrum wordt verricht. Het werkterrein van dit centrum wordt omschreven in par. 4 van het Jaarboek 1975 van het Studie- en Dokumentatiecentrum.

De eis van de toegankelijkheid dient zo te worden verstaan dat daar ook onder wordt begrepen het zodanig opgezet zijn van de dokumentatie dat de gebruiker snel en gemakkelijk toegang krijgt tot al het voor hem relevante materiaal. De dokumentatie dient dus systematisch te zijn opgezet. Ook daarbij is overleg nodig met verwante instanties en onderzoekers, omdat de systematiek dient aan te sluiten bij die welke ten grondslag ligt aan de elders verrichte dokumentatie.

5.3. De leiding van het dokumentatie-instituut

Voor wat de inpassing van het dokumentatie-instituut in de bestuurlijke organisatie van de Universiteit betreft merkt de werkgroep nog het volgende op. De werkgroep ziet het dokumentatie-instituut als een centraal universitair instituut. Dit houdt in dat de verantwoordelijkheid voor het beleid aangaande het instituut direkt bij College van Bestuur en Universiteitsraad berust. Uiteraard zullen deze instanties zich daarbij tot de algemene beleidslijnen beperken. Een gevolg van het voorgaande is dat de middelentoedeling aan het instituut rechtstreeks vanuit het centrale niveau geschiedt.

Voor wat de beleidsuitvoering betreft, daaronder begrepen de dagelijkse leiding van de werkzaamheden in het instituut, is de werkgroep van mening dat deze opgedragen moet worden, door het College van Bestuur, aan een van de medewerkers in het instituut. Onder diens leiding wordt de begroting van het instituut opgesteld. En deze medewerker draagt in eerste instantie de verantwoordelijkheid voor een behoorlijke taakvervulling van het instituut.

Teneinde nu een goede afstemming te waarborgen van de dokumentatie op het onderzoek ten dienste waarvan de dokumentatie staat, wordt voorgesteld een wetenschappelijk advieskollege te vormen. Dit kollege heeft een adviserende taak zowel ten aanzien van de algemene beleidsvoering als ook ten aanzien van de beleidsuitvoering en de dagelijkse leiding van het instituut. Het eerste element spreekt vanzelf. In het kader daarvan zal het advieskollege onder meer aandacht geven aan de begroting van het instituut. Ook het tweede element behoeft de aandacht van het advieskollege. Daarbij gaat het er vooral om erop toe te zien dat aan de aan de dokumentatie te stellen kwaliteitseisen (systematische opzet, volledigheid en toegankelijkheid) wordt voldaan. Het advieskollege zal op dat punt de leiding van het instituut moeten adviseren. Het wetenschappelijk advieskollege zal moeten zijn samengesteld uit onderzoekers waarvan het werkterrein aansluit bij de werkzaamheden van het dokumentatie-instituut. Het spreekt vanzelf dat de voorgestelde "Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen" in dit advieskollege vertegenwoordigd zal zijn.

Ongeacht het voorgaande bestaat er de mogelijkheid dat het College van Bestuur in de instructie van degene die met de dagelijkse leiding van het instituut is belast, bepaalt dat deze zijn werkzaamheden op dit gebied dient uit te voeren in overleg met een daartoe aangewezen persoon in de Universiteit. De werkgroep is van mening dat het wenselijk is dat

van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt. Binnen het kader van de leidinggevende taak zal veelvuldig overleg nodig zijn met personen en instanties, zowel binnen de universiteit als daarbuiten. Dit overleg zal vaak uitmonden in afspraken betreffende de afbakening van taken. Ook zal het voorkomen dat toezeggingen gedaan moeten worden betreffende geheimhouding etc. Het komt de werkgroep wenselijk voor dat de leiding van het instituut zich bij deze aangelegenheden geruggesteund weet door bijv. een hoogleraar. In bepaalde gevallen kan het gewenst zijn dat deze hoogleraar deel neemt aan het overleg over zulke aangelegenheden.

5.4. De personeelsbezetting van het dokumentatie-instituut

De werkgroep plaatst de activiteiten van het dokumentatie-instituut in het verlengde van de dokumentatie in het Studie- en Dokumentatiecentrum. Daarmee is de huidige personeelsbezetting een richtsnoer voor de bepaling van de formatie van het dokumentatie-instituut. De personeelsbezetting is thans: 1 wetenschappelijk medewerker, 1 dokumentaliste, 2 x 0,5 student-assistent en 0,5 sekretaresse.

Op grond van het voorgaande stelt de werkgroep als formatie van het dokumentatie-instituut voor: 1 wetenschappelijk ambtenaar, 1 dokumentalist, 0,5 assistent en 1 sekretaresse. Daarmee wordt door de universiteit een voortgang van de noodzakelijke werkzaamheden behoorlijk gewaarborgd. Daarbij ligt het in de rede de wetenschappelijk ambtenaar te belasten met de dagelijkse leiding van het instituut.

Voor het overige wordt volstaan met op te merken dat er plannen bestaan tot het opslaan van gegevens in een komputergeheugen, realisatie van welke plannen kan bijdragen tot het vergroten van de toegankelijkheid van het materiaal (zie p. 2 van de brief van de Coördinatiecommissie in bijlage B).

6. De Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen

Naar het oordeel van de werkgroep zou het in het Studie- en Dokumentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen verrichte onderzoek voortgezet kunnen worden in een op te richten "Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen". Deze werkgroep NPP zou dan onder verschillende vakgroepen moeten ressorteren, die behoren tot de fakulteiten der Letteren, der Rechtsgeleerdheid en der Sociale Wetenschappen. Het gaat derhalve om een werkgroep die haar onderzoek richt op de na-oorlogse ontwikkelingen in de Nederlandse politieke partijen, en dit doet vanuit verschillende disciplines.

De werkgroep deelt de opvatting van de Coördinatiecommissie (zie p. 2-3 van haar brief in bijlage B) dat van het hiervoor besproken dokumentatie-instituut een grote stimulans kan uitgaan op onderzoekers in verschillende fakulteiten om in hun onderzoek aandacht te schenken aan recente ontwikkelingen in de Nederlandse politieke partijen. Zij voegt daaraan toe dat vanuit het huidige Studie- en Dokumentatiecentrum initiatieven ontwikkeld zouden kunnen worden om tot de gesuggereerde bundeling van onderzoekactiviteiten te komen. Op die wijze kan de op dit gebied aanwezige en opgebouwde deskundigheid verder worden uitgebouwd. In de verschillende disciplines staan de Nederlandse politieke partijen uiteraard niet in het middelpunt van de belangstelling. Hier liggen derhalve kansen voor het

ontwikkelen en verder uitbouwen van onderzoek op een belangwekkend gebied.

De werkgroep is van mening dat de initiatieven om tot de oprichting van de bovengenoemde werkgroep NPP te komen door de betreffende onderzoekers zelf, resp. de betreffende vakgroepen, moeten worden ontwikkeld. In tweede instantie zijn het dan de betrokken fakulteiten die deze initiatieven mogelijk dienen te maken. De werkgroep volstaat hier derhalve met op te merken dat hetgeen, mede dankzij de van Z.W.O. ontvangen steun, op dit gebied is opgebouwd voortzetting verdient. De werkgroep heeft in dit verband vooral haar aandacht gericht op de vraag hoe dit onderzoek naar haar oordeel ingebed zou moeten zijn in de organisatiestructuur van de fakulteiten. Naar haar mening waarborgt de voorgestelde structuur dat enerzijds het op de Nederlandse politieke partijen gerichte onderzoek voldoende aandacht krijgt, en geen randverschijnsel wordt binnen instanties waarvan de hoofdaandacht in een andere richting gaat, terwijl anderzijds een zorgvuldige afweging zal plaatsvinden van dit onderzoek in verhouding tot verwant onderzoek op andere gebieden.

7. Konklusies en aanbevelingen

De werkgroep beveelt aan:

- het in het Studie- en Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen verrichte onderzoek onder te brengen in een werkgroep ex art. 18 Wet Universitaire Bestuurshervorming 1970;
- de in dit centrum verrichte dokumentatie betreffende naoorlogse ontwikkelingen in de Nederlandse politieke partijen onder te brengen in een centraal universitair dokumentatie-instituut.
- een wetenschappelijk advieskollege te vormen dat adviseert inzake het te voeren beleid met betrekking tot het dokumentatie-instituut, en dat bovendien adviseert inzake de beleidsuitvoering. Bij dit laatste wordt vooral gelet op de hieronder aan te duiden kwaliteitseisen.

De bedoelde "Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen" zou onder verschillende vakgroepen moeten ressorteren, welke vakgroepen deel zouden kunnen uitmaken van de Fakulteiten der Letteren, der Rechtsgeleerdheid en der Sociale Wetenschappen.

Deze Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen zou een waardevolle bundeling kunnen inhouden van het onderzoek op dit gebied. Het initiatief om tot de oprichting van deze werkgroep te komen zou genomen moeten worden door de betrokken onderzoekers.

Het dokumentatie-instituut dient de dokumentatie zodanig op te zetten dat deze systematisch, volledig en toegankelijk is. Mede daarom dienen goede afspraken te worden gemaakt met verwante instituten elders.

Groningen, 19 januari 1977